

Thema: Draaiknoppen Sociaal Domein

Naam bestuurlijke trekkers: College van B&W

Naam ambtelijke opdrachtgevers: Directieteam (hoofdverantwoordelijke R. Kramer)

Naam ambtelijke opdrachtnemers: M. Arents

Versie nr.: 06

Datum: 21 september 2016

Inhoudelijke doelstelling opdracht

Voor welk(e) vraagstuk(ken) moet de opdracht een oplossing bieden? Zet bij meerdere vraagstukken deze in volgorde van aflopende prioriteit. Maak onderscheid in prioriteit voor 2016 enerzijds en 2017-2018 anderzijds.

Met ingang van 2015 heeft de gemeente Maastricht belangrijke verantwoordelijkheden gekregen op de gebieden Wmo, jeugd en participatie, de 3-decentralisaties. Op basis van de realisatiecijfers 2015 kunnen we in het algemeen concluderen dat de transitie qua uitvoering zonder zware incidenten is verlopen en nagenoeg binnen de beschikbare budgetten 2015 is gebleven.

Zoals bekend gaan de decentralisaties gepaard met grote rijksbezuinigingen. Aanvullend op de rijkskorting in 2016 t.o.v. 2015 van ± € 8 mln. volgt in de jaren 2017 en verder een oplopende korting tot ruim € 8 mln. extra structureel vanaf 2020. Dit wordt met name veroorzaakt door de verlaging van de macrobudgetten van de 3D's in de verschillende jaren en de nadelige effecten van de overgang naar objectieve verdeelmodellen. Een aanvullende korting van de Integratie Uitkering Sociaal Domein en een wijziging van het verdeelmodel P-Wet met een nog onbekend effect, maar zeer waarschijnlijk nadelig, komt bovenop het beeld uit de monitor 3D's. De laatste monitor (Q2-2016) prognosticeert voor 2016 al een mogelijk fors tekort tot € 10 mln. waarbij het positief resultaat van het I-deel (€ 2 mln.) al is verdisconteerd. Gemeld dient te worden dat de laatstgenoemde cijfers gedeeltelijk gebaseerd zijn op prognosecijfers waarvan we op dit moment, gezien het ontbreken van trendcijfers, niet met zekerheid kunnen zeggen dat ze volledig zullen uitkomen. Maar ondanks deze onzekerheid, kan op dit moment, gezien de realisatiecijfers over het 1^e helft van het jaar, met zekerheid aangegeven worden dat we 2016 met een tekort zullen afsluiten.

Genoemde signalen met betrekking tot de 3D's zijn voor het college aanleiding deze als een serieus risico te bestempelen voor het solide financieel beleid tot nu toe. Het college heeft dan ook op 19 juli 2016 besloten de directie een bestuursopdracht te geven om op basis van een gedegen analyse die gebaseerd is op betrouwbare informatie met draaiknoppen binnen het sociaal domein te komen. Om substantiële besparingen te realiseren moet op voorhand duidelijk zijn dat ook beleidsdoelstellingen in de afweging moeten worden meegenomen.

Hoofddoelstelling :

Zoals in de Kaderbrief 2016 weergegeven betreft een aanzienlijk deel van onze inspanningen en investeringen het sociale domein. Aan de decentralisaties ging een gedegen voorbereiding vooraf. Gelet op de omvang van deze operatie, de betekenis hiervan voor de samenleving, maar ook de vele onzekerheden die hierbij een rol speelden, mag worden geconstateerd dat Maastricht in staat is gebleken op dit gebied de rust, soliditeit en solidariteit te behouden. Om deze soliditeit en solidariteit ook in de komende jaren te behouden is het nu zaak om op basis van een gedegen analyse en betrouwbare cijfers te komen tot voorstellen voor draaiknoppen binnen het sociaal domein om inkomsten en uitgaven met elkaar in de pas te brengen. Het overzicht van de draaiknoppen moet dienen als input voor het college bij de te maken keuzes voor de Kaderbrief 2017.

Resultaat

Wat is klaar als het klaar is? Welke producten worden opgeleverd? Formuleer het resultaat en de (kwaliteits)eisen SMART, eenduidig en betrouwbaar. Geef -daar waar relevant- de gedifferentieerde inzet van partijen aan.

Hoofdpunten:

1. Er ligt *betrouwbare informatie* als uitgangspunt voor de analyse. De afgelopen periode bleek dat de te hanteren gegevens (informatie van SVB, verschillende loketten, aanbieders) onvolledig en deels onjuist waren waardoor het niet mogelijk was om als basis te dienen voor conclusies en het bepalen van een strategie. Als eerste resultaat zal dan ook worden gewerkt aan betrouwbare basisinformatie.
2. Er ligt een *analyse* van de onder 1. verkregen gegevens. Welke factoren spelen een rol? Daarbij zal zowel naar de inkomsten als naar de uitgaven op de 3 domeinen worden gekeken. Dit betekent dat bij Wmo ook oud Wmo wordt meegenomen en bij participatie ook de I-middelen, inclusief armoedebelid en schuldhulpverlening. Voor wat betreft de inkomsten zal kritisch naar het verdeelmodel worden gekeken en in hoeverre er mismatches bestaan tussen het berekende budget en de realisatie en welke mogelijke verklaringen daarvoor zijn. Bij de analyse van de uitgaven geldt dat per arrangement en/of per aanbieder wordt onderzocht welke factoren een rol spelen. Daarbij worden o.a. factoren als tarief, aantal cliënten maar ook de juiste inzet van arrangementen onderzocht. De huidige en voor 2017 voorgestelde indeling in arrangementen en tarieven worden onder de loep genomen. Hierbij zal ook de vraag in hoeverre de verschuiving van zwaar naar licht in de arrangementensystematiek worden onderzocht – is er sprake van groei van lichte arrangementen en is deze te verklaren? Waar zit hier dan een mogelijk inverdieneffect? Verder wordt de inkoopssystematiek in relatie tot de verdeling over aanbieders bekeken. Is er sprake van een te grote toename van aanbieders en heeft dat negatieve effecten (marktverdunding, toename aanbod en daarmee toename vraag)? En leidt de toename van nieuwe aanbieders tot een grotere vraag mede in relatie tot een verschuiving van PGB naar ZiN? Ook onderzoeken we de impact van het feit dat veel cliënten gebruik maken van voorzieningen waar derden (o.a. huisartsen) verwijzen - zijn hier patronen te ontdekken en wat kunnen we hiermee? Daarnaast worden de kosten voor de eigen uitvoeringsorganisatie geanalyseerd waarbij ook de processen nader worden beschouwd. Tenslotte kijken we bij het bovenstaande niet uitsluitend naar de eigen gegevens, maar wordt ook vergeleken met andere regio's/gemeenten en zo mogelijk een benchmark uitgevoerd.
3. Op basis van het resultaat van 2. is een *prognose* opgesteld op basis van een aantal *scenario's*. De belangrijkste factoren betreffende kosten en baten (niet alleen financieel maar ook in doelstellingen van de decentralisatie dus de maatschappelijke effecten) worden in deze scenario's uitgewerkt. Daarbij wordt ook gekeken welke factoren beïnvloedbaar zijn en in welke mate. Voor een goede afweging worden uiteraard alle facetten belicht. Huidige informatie laat zien dat een aanpak bij in ieder geval onderstaande zaken van groot belang is:
 - a. Beschermd wonen
 - b. Begeleiding individueel (met name bij jeugd)
 - c. Organisatie (processen en structuur)
4. Vervolgens worden *mogelijke strategieën* bij de prognoses en scenario's aangegeven. In het algemeen zijn er twee smaken: vergroten van de inkomsten dan wel verminderen van de kosten door onder andere:
 - a. landelijke lobby met andere gemeenten (o.a. VNG, NDSB, Divosa) gericht op verminderen van de druk op de gemeentelijke budgetten
 - b. optimalisatie van interne organisatie en processen (toegang, backoffice, regionale samenwerking,

	<p>beleid)</p> <p>c. vermindering van de uitgaven aan producten en diensten middels inkoop en contractering (aanpassing arrangementen en/of tarieven) en/of middels uitvoering (benutting van de arrangementen, afspraken over verwijzen)</p> <p>5. Op basis van de hiervoor genoemde punten een <i>advies</i> uitbrengen inzake de <i>draaiknoppen</i> sociaal domein. Er wordt aangegeven welke draaiknoppen op welk moment ingezet kunnen worden en wat de consequenties ervan zullen zijn (zowel financieel als inhoudelijk).</p>
<p>Afbakening <i>Wat lever je niet op vanuit de opdracht (maar is wel evt. nodig voor het realiseren van de doelstelling van de opdracht?).</i></p>	<p>Keuze voor en implementatie van de draaiknoppen maakt geen onderdeel uit van deze bestuursopdracht. Het resultaat van deze opdracht wordt voorgelegd aan het college en op basis van de daarin genomen besluiten worden vervolgacties genomen.</p>
<p>Afhankelijkheidsrelatie met ander(e) opdracht(en) <i>In hoeverre is het resultaat onderdeel van een groter geheel (bijv. een programma)? Noem deze gerelateerde projecten en de concrete raakvlakken.</i></p>	<p>Naast deze bestuursopdracht zal de komende maanden het reguliere proces onverkort doorgaan: monitoring van de 3D's, het inkoopproces 2017 en de begroting 2017 zullen waar mogelijk al invulling geven aan zaken die tijdens de uitvoering van de hierboven genoemde acties naar voren komen. Gelet op de druk op de exploitatie en begroting zal niet worden gewacht met het voorleggen van besluiten tot de volledige analyse is afgerond.</p>
<p>Deelnemende partijen <i>Welke partijen, anders dan gemeente, moeten bij de uitvoering van de opdracht worden betrokken? En wat is hun rol?</i></p>	<p>Betrokken partijen zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zorgaanbieders (data) 2. Landelijke gemeenten en gremia als VNG, NDSD, Divosa (analysegegevens, potentiële strategieën) 3. Regiogemeenten (data, strategieën)
<p>Randvoorwaarden <i>Zijn er beperkingen buiten de beïnvloedingssfeer van de opdracht die aan het project worden opgelegd? Denk bijv. aan wettelijke regelingen.</i></p>	<p>Uiteraard moet bij de bepaling van strategieën rekening worden gehouden met:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vigerende wet- en regelgeving en jurisprudentie 2. Rijkscirculaires
<p>Risico's <i>Welke risico's kunnen opdracht beïnvloeden? Maak onderscheid in financiële, juridische en beleidsmatig/maatschappelijke risico's.</i></p>	<p>Mogelijke risico's zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Onzekere en/of afnemende rijksfinanciën, veranderende spelregels binnen het sociale domein 2. Jurisprudentie die leidt tot het niet kunnen implementeren van de draaiknoppen
<p>Planning en opleverdatum <i>Wanneer wordt de bestuursopdracht gestart? Welke tussenstappen zijn voorzien? Wanneer wordt opdracht afgerond?</i></p>	<p>Planning:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vaststelling bestuursopdracht : 20 september 2. Tussenresultaten worden eens per 2 maanden in een memo voorgelegd aan het college (november 2016, januari 2017) 3. Eindresultaat: 1° kwartaal 2017 ten behoeve van de kaderbrief 2017
<p>Budget <i>Wat zijn de geraamde kosten? Is budget beschikbaar? Zo ja, welk?</i></p>	<p>Bij de analyse van de gegevens en uitwerking van scenario's zal inzet van externe deskundigheid/capaciteit benodigd zijn. De kosten worden geraamd op circa €40.000 (excl. btw)</p>
<p>Communicatie <i>Wat is de rol van de gemeenteraad?</i></p>	<p>De draaiknoppen zullen na vaststelling door ambtelijke OG's &</p>

<i>Worden zij voor het afronden van de opdracht tussentijds bij het proces betrokken? Hoe wordt de burger- en huurdersparticipatie vormgegeven? NB Denk aan verplichting voor corporaties uit Herzieningswet om huurders te betrekken bij maken van prestatieafspraken.</i>	bestuurlijke OG's ter vaststelling worden voorgelegd aan het college en landen in de kaderbrief 2017/begroting 2018 en als zodanig worden voorgelegd aan de gemeenteraad.
---	---